

Intervju: Miroslav Lajčák, visoki predstavnik/posebni predstavnik EU u BiH: “Priča o referendumu je protuustavna”

Glas Srpske: Kosovo je jednostrano samoproglasilo nezavisnost. Kakve posljedice će to imati po BiH?

Miroslav Lajčák: Bilo je jasno da će proglašenje nezavisnosti imati psihološki utjecaj na čitavu regiju. No, ponovit ću: ova deklaracija nema nikakve izravne veze s Bosnom i Hercegovinom, to su dva potpuno odvojena pitanja. Kategorički odbacujem bilo kakav pokušaj vještačkog povezivanja Kosova i BiH. Očekujem i od domaćih političkih lidera da se suspregnu od pravljenja bilo kakvih paralela, te da svoje aktivnosti usmjere na ono što su prioriteti BiH, naravno, uz puno poštivanje Ustava ove zemlje i Mirovnog sporazuma. BiH nije i ne može biti taocem Kosova.

Bilo kakvi incidenti, čak i manji, bili bi kontraproduktivni. Očekujem od policije da drži pod kontrolom sigurnosnu situaciju, a od političara da rade na održavanju mirnog stanja.

Glas Srpske: Na posebnoj sjednici Narodne skupštine RS, koja će biti održana u četvrtak, poslanici će se odrediti prema jednostrano samoproglašenoj nezavisnosti Kosmeta i usvojiti

Deklaraciju o stabilnosti i trajnosti RS. Kako gledate na taj čin?

Miroslav Lajčák: Skupština ima pravo na raspravu, ali ne bi se trebala upuštati u neke političke avanture izvan okvira Mirovnog sporazuma, Ustava ove države i Ustava Republike Srpske. Bosna i Hercegovina je međunarodno priznata, suverena država, i njen teritorijalni integritet je zagarantiran Daytonskim mirovnim sporazumom. Ustav Bosne i Hercegovine kaže da je BiH država koja se sastoji od dva entiteta, te da su u njoj Srbi, Bošnjaci i Hrvati konstitutivni narodi.

Glas Srpske: Srpski pokret nevladinih asocijacija SPONA traži da republički Parlament proglasi nezavisnost, a ako se to ne desi, najavljuje organiziranje referenduma, pozivajući se na Povelju UN-a i Ustav Srpske. Vaš komentar.

Miroslav Lajčák: Ustav BiH ne predviđa mogućnost referenduma i bilo kakva priča o tome je jednostavno kontraproduktivna. Neodgovorni pojedinci pokušavaju da povežu Kosovo i Bosnu i Hercegovinu. Odbacujem takve pozive. Bosna i Hercegovina nije otvoreno pitanje i očekujem od vodećih političkih lidera i Narodne skupštine Republike Srpske da rade i djeluju na način koji je u skladnosti s Ustavom i Daytonskim mirovnim sporazumom.

Pozivanje na povelju Ujedinjenih naroda nema uporište: pravo na samoopredjeljenje ne znači pravo na otcjepljenje, kako to neki žele da tumače.

Glas Srpske: Prema najavama iz RS, u razgovorima o budućim promjenama Ustava BiH neće se odustati od prava na samoopredjeljenje naroda u BiH. Kako gledate na to?

Miroslav Lajčák: Ustavne promjene, za koje se svi slažu da su neophodne Bosni i Hercegovini, moraju biti plod kompromisa svih strana i nitko neće moći ostvariti svoje maksimalističke ciljeve. U Širokom Brijegu je bilo dogovoreno da se pitanje ustavne reforme ostavi po strani dok se ne potpiše Sporazum o

stabiliziranju i pridruživanju s Europskom unijom. Mislim da je ova odluka ispravna. Naš prioritet sada mora da bude potpisivanje Sporazuma o stabiliziranju i pridruživanju.

Glas Srpske: Kako komentirate činjenicu da institucije BiH ne posjeduju original Daytonskog mirovnog sporazuma.

Miroslav Lajčák: Ne želim nagađati gdje bi se mogao nalaziti bosanskohercegovački primjerak Mirovnog sporazuma. Original postoji u Parizu, gdje je Sporazum zvanično potpisan u prosincu 1995. godine, a tekst vjeran originalu se nalazi na OHR-ovoj web stranici.

Da podsjetim na jednu činjenicu; sva konfuzija se mogla izbjeći da je Predsjedništvo BiH dalo da se uradi prijevod Daytonskog mirovnog sporazuma, u sukladnosti s kriterijima navedenima u Sporazumu za utvrđivanje tekstova Aneksa na Opći okvirni sporazum za mir u BiH, na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. U proteklih desetak godina, OHR je stalno urgirao da Predsjedništvo BiH ispuni svoje dužnosti u tom pogledu, ali to je bilo uzaludno. Ovom prilikom ponovno pozivam Predsjedništvo BiH da poštiva svoje obveze po ovom pitanju.

Glas Srpske: Da li ste uočili razlike između verzije Daytonskog mirovnog sporazuma na Internet stranici OHR-a i njegovog originala, o čemu se priča u posljednje vrijeme?

Miroslav Lajčák: Prije svega, nije riječ ni o kakvoj zavjeri, kako je sugerirano proteklih dana u medijima. Riječ je o tehničkoj promjeni. U članu kojim se regulira pitanje koje odluke Predsjedništvo BiH usvaja koncenzusom, greškom je napravljena referenca na član koji se bavi nadležnostima institucija BiH.

Glas Srpske: Obitelji zarobljenih i poginulih boraca i nestalih civila RS optužuju OHR da njegovi predstavnici nikada nisu s njima razgovarali, dok su, s druge strane, primali slične udruge iz Federacije BiH.

Miroslav Lajčák: To naprosto nije točno. OHR je uvijek davao potporu aktivnostima takvih udruga i njihovog prava da dođu do istine o svojim najmilijim. Smatramo da se do istine mora doći. To je od ključne važnosti za proces pomirenja koji je neophodan Bosni i Hercegovini. Pravda mora biti zadovoljena, a krivci kažnjeni po zaslugi. Trinaest godina nakon rata, prošlost ne smije biti prepreka na putu ka budućnosti. OHR je prošloga tjedna jasno stavio do znanja da će nastaviti urgirati kod Vlade Federacije da rade na provedbi odluka Doma za ljudska prava u svezi s nestalim osobama.

Glas Srpske: Lider SDA, Sulejman Tihić, odustao je od Mostarske deklaracije i reforme policije, uprkos obećanju datom EU i Oliju Rehnu. Da li treba da snosi posljedice?

Miroslav Lajčák: Jasno je da je SDA promijenila svoj stav i odlučila da istupi iz procesa na koji su se obvezali u Mostaru i Laktašima. Ono što jest važno je da Bosna i Hercegovina ispuní svoje obveze i provede reforme koje su neophodne za potpisivanje Sporazuma o stabiliziranju i pridruživanju, i nadam se da će razumijevanje za put BiH ka Europskoj uniji biti pokazano i u Parlamentu.

SDA ima pravo na svoj stav, ali nema pravo blokirati preostale stranke u svojoj namjeri da okončaju ovo pitanje. U suprotnome, najveća posljedica jest usporavanje BiH na njenome putu ka Europskoj uniji i potpisivanju Sporazuma o stabiliziranju i pridruživanju, a to će osjetiti svi građani. Primijetio sam da su zakoni o reformi policije prošli prvu stepenicu neophodnu za usvajanje u parlamentu. To je demokracija na djelu. Radujem se njihovom daljnjem usvajanju.

Glas Srpske: Vijeće za provedbu mira, na sjednici 27. i 28. veljače će raspravljati o sudbini OHR-a u BiH. Smatrate li da bi OHR trebao napustiti BiH nakon potpisivanja Sporazuma o stabiliziranju i pridruživanju. I o čemu će još biti riječi na pomenutoj sjednici?

Miroslav Lajčák: U ovome trenutku mogu vam samo kazati da će

Vijeće za provedbu mira razmatrati cjelokupnu situaciju u BiH. Ne bih da spekuliram o zaključcima, sačekajmo još nekoliko dana dok se sjednica ne održi.